

S P R A W O Z D A N I A

ROCZNIKI HUMANISTYCZNE
Tom LXVI, zeszyt 10 – 2018

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2018.66.10-16>

MAGDALENA SMOLEŃ-WAWRZUSISZYN
Katedra Języka Polskiego KUL
e-mail: lumina@kul.lublin.pl

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA „GLOTTODYDAKTYKA POLONISTYCZNA: STRATEGIE – WARTOŚCI – WYZWANIA” POZNAŃ, 20-21 WRZEŚNIA 2018 R.

W dniach 20-21.09. 2018 r. odbyła się w Poznaniu konferencja *Glottodydaktyka polonistyczna: strategie – wartości – wyzwania*, której organizatorami byli: Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców UAM oraz Stowarzyszenie „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego.

Poznańskie spotkanie badaczy i praktyków zajmujących się glottodydaktyką polonistyczną zostało poświęcone dyskusji na temat celów nauczania języka polskiego jako obcego w kontekście przemian cywilizacyjnych. O współczesnych kierunkach i tendencjach w nauczaniu/uczeniu się języka polskiego jako obcego, drugiego, odziedziczonego rozmawiali specjaliści z różnych ośrodków krajowych (Kraków, Warszawa, Łódź, Lublin, Poznań, Katowice, Wrocław, Opole) oraz zagranicznych (Londyn, Wiedeń, Ostrawa, Rzym, Lublana, Lwów, Kiszyniów, Glasgow). Łącznie zostało wygłoszonych 69 referatów.

Każdy z dwóch dni konferencyjnych rozpoczynały obrady plenarne. W pierwszym dniu obrad zaprezentowano 6 referatów. W gronie prelegentów plenarnych znaleźli się prof. A. Dąbrowska, mgr M. Pasieka, prof. J. Tambor, prof. R. Cudak, prof. W. Miodunka, prof. P. Gębał oraz prof. G. Zarzycka.

Wspólne wystąpienie A. Dąbrowskiej i M. Pasieki było poświęcone świadomości stylistycznej cudzoziemców studiujących na Uniwersytecie Wrocławskim. J. Tambor i R. Cudak przedstawili raport dotyczący promocji języka polskiego w świecie, prezentując stan obecny oraz oczekiwania związane z omawianym zagadnieniem. Podobny – sprawozdawczy – charakter miał referat kolejnego prelegenta W. Miodunki. Krakowski badacz, bazując na danych przygotowanych do wydanej przez niego

w 2016 r. monografii¹, omówił kierunki przyszłego rozwoju glottodydaktyki polonistycznej; uwzględnił trojaka perspektywę spojrzenia na polszczyznę: w kategoriach języka obcego, języka drugiego oraz języka odziedziczonego. W wystąpieniu *Interdyscyplinarna koncepcja rozwoju dydaktyki języka polskiego (dla uczących się z doświadczeniem migracji)* P. Gębał podjął problematykę współpracy interdyscyplinarnej, koniecznej – zdaniem badacza – w rozwijaniu koncepcji nauczania języka polskiego w kontekście zjawisk migracji oraz praktycznej realizacji takiego nauczania. Natomiast referat ostatniej prelegentki obrad plenarnych, G. Zarzyckiej, zatytułowany *Kulturemy polskie – punkty widzenia, techniki ich wydobywania i negocjowania*, dotyczył koncepcji pojęcia kulturemu jako kategorii przydatnej w glottodydaktycznym kształceniu kulturowym.

Pozostałe wystąpienia zaplanowane na pierwszy dzień konferencji zostały uporządkowane w pięciu blokach tematycznych i w tyłu sekcjach odbywały się obrady. W sekcji pierwszej zgromadzono prelegentów omawiających zagadnienia związane z nauczaniem polszczyzny jako języka obcego lub drugiego. Wygłoszono tu następujące referaty: D. Gałyga *Alternatywne metody nauczania języków obcych (V.F. Birkenbihl i A. Awdiejewa) na przykładzie języka polskiego jako drugiego. Studium porównawcze*, B. Terka *Aspekt polskiego czasownika w perspektywie glottodydaktycznej*, P. Lewiński *Hipoteza Sapira-Whorfa a nauczanie jpjo*, K. Szamryk Polak, *Niemiec i... – nazwy narodowości w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego*, M. Kuc *Wyrażanie przyczyny, czyli krok w kierunku gramatyki funkcjonalnej języka polskiego dla cudzoziemców*, I. Bundza *Kategoria liczby w nauczaniu języka polskiego jako obcego osób ukraińskojęzycznych*. Sekcja druga była poświęcona relacjonowaniu i omawianiu kwestii dotyczących nauczania języka polskiego w różnych ośrodkach polskich i zagranicznych. W tym zespole specjalistów znaleźli się następujący referenci, którzy wygłosili swoje referaty: D. Walczak-Delanois *Literatura polska w doświadczeniu eksperymentalnym albo nauczanie w obszarze frankofońskim Belgii*, D. Prokop *Nauczanie kultury w procesie nauczania języka polskiego jako obcego w Hiszpanii*, Z. M. Okszul i O. Bambtrowicz *Nauczanie języka polskiego jako obcego w Maroku na przykładzie Agadiru: bariery, wyzwania, oczekiwania oraz szanse*, M. Rzeszutko-Iwan *Nauczanie języka polskiego jako obcego w dobie zmian językowo-kulturowych*, J. Romanowski *Polskie drogi, ścieżki i bezdroża*, D. Mrowiński *Materiały do nauczania gramatyki na uniwersyteckich zajęciach języka polskiego w Niemczech – z perspektywy lektora i studenta*. W sekcji trzeciej dyskutowano na temat promocji kultury polskiej i języka polskiego w kraju i za granicą. Grono uczestników tej grupy stanowili: I. Pałucka-Czerniak (*Różnorodność i standardowość realizacji zadania konkursowego „Polska dla mnie i dla Ciebie” przez cudzoziemców*), D. Bartosik (*Status języka polskiego w firmach z kapitałem zagranicznym w Polsce*), I. Dembowska-Wosik (*Co było pierwsze – jajko czy kura, czyli rozważania chronolo-*

¹ W. MIODUNKA, *Pochodzenie – stan obecny – perspektywy*, Kraków 2016.

giczne nad początkami Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców Polonicum oraz Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ), R. Satalino (*Instytucje polonijne wobec wyzwań nauczania kultury i historii Polski we Włoszech*), K. Kwiatkowska (*Zagraniczny lektorat języka polskiego jako narzędzie soft Power*) oraz T. Stempek (*Nowa platforma e-polish.eu – nowoczesne narzędzia do tworzenia własnych materiałów na lekcje tradycyjne i lekcje online oraz bogaty zbiór gotowych tekstów, dialogów i ćwiczeń*). Z kolei o różnych aspektach wielojęzyczności i wielokulturowości rozmawiano w sekcji czwartej, w której zostały zaprezentowane następujące referaty: *Wielojęzyczność w XXI wieku* (K. Data), *Polonijna interpunkcja* (A. Stryjecka), *Problem inności jako punkt wyjścia refleksji glottodydaktycznej* (M. Jurewicz-Nowak), „*Granice mojego języka określają granice mojego świata*”. *O nauczaniu Włochów słów i wyrażen silnie zakorzenionych w polskiej kulturze* (D. Bartosik, M. Wyrembelski), *Mapa marzeń i karty metaforyczne jako narzędzia wspierające motywację i umiejętność samooceny uczniów dorosłych na lekcji języka polskiego jako obcego* (K. Ziolo-Pużuk), *Rozwijanie kompetencji interkulturowej w języku polskim jako obcym* (M. Kaczor), *Strategia optymalizacji procesu glottodydaktycznego w rodzimej przestrzeni etnokulturowej* (W. Hofmański). Przedmiotem rozważań w sekcji piątej uczyniono zagadnienie kompetencji, powinności i przywilejów nauczyciela języka polskiego jako obcego, drugiego bądź odziedziczonego. Kwestii tej dotyczyły – z różnych perspektyw – wystąpienia M. Wawrzeń (*Powinności nauczyciela języka polskiego jako obcego w metodzie projektów*), A. Trębskiej-Kerntopf (*Głos jako istotne narzędzie skutecznego nauczyciela jpjo*), A. Kołodziejkiej (*Czym uwodzimy cudzoziemców? Nauczanie historii a nauczanie języka w doświadczeniu zawodowym edukatora historycznego IPN i nauczyciela jpjo*), B. Maliszewskiego (*Kształcenie językowe i kształtowanie postaw obywatelskich – elementy WOS-u na lekcjach jpjo*), I. Chawrińskiej (*Nauczyciel języka polskiego jako obcego w dobie kultury hybrydycznej*) oraz I. Wieczorek (*Lektor jpjo w procesie (samo)kształcenia*).

Drugi dzień poznańskiej konferencji rozpoczął się od kolejnych obrad plenarnych, podczas których – tak jak poprzedniego dnia – przedstawiono sześć referatów. Prof. E. Lipińska podjęła problem dyglosji wariantywnej (na przykładzie polszczyzny zagranicznej), a prof. P. Garncarek przedstawił zagadnienie nauczanie języka polskiego jako obcego w realizacji przestrzennej. Kolejna referentka, prof. M. Pančikowa, omówiła problemy z tłumaczeniem jednostek frazeologicznych w najbliższych językach słowiańskich, natomiast prof. A. Dunin-Dudkowska poświęciła swoje wystąpienie życzeniom jako gatunkowi wypowiedzi w ujęciu komparatystycznym (polsko-amerykańskim). Dwie ostatnie prezentacje w ramach obrad plenarnych dotyczyły ciągów formułicznych w nauczaniu leksyki (prof. A. Seretny) oraz rewizji metod nauczania podsystemów języka (dr L. Madelska).

Obrady w sekcjach znów podzielono na pięć bloków tematycznych. Pierwszy z nich poświęcono świadomości użytkowników polszczyzny i tę tematykę podjęto w następujących wystąpieniach: *Status i wartość polszczyzny według jej użytkowników*.

Perspektywa rodzima, lingwistyczna i glottodydaktyczna (A. Karolczuk), „*Dlaczego tak dużo reguł?*”, czyli co o polszczyźnie sądzą użytkownicy egzaminów certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego (A. Burzyńska-Kamieniecka), *Jak się opiszesz, tak cię widzą. Obraz Polski i Polaków na egzaminach certyfikacyjnych jpjo* (E. Węgrzak), *Jpjo w polskojęzycznych klubach Toastmasters International – doświadczenia cudzoziemców* (J. Plis), *Przez gramatykę języka polskiego do umysłu Polaka* (A. Rogala) oraz *Rola kontekstu i wielokształtność związków frazeologicznych w nauczaniu języka polskiego jako obcego* (M. Kaczmarek). W sekcji drugiej dyskutowano na temat popularyzacji języka polskiego w kontekście literacko-kulturowym. Uczestnikami tej dyskusji byli następujący referenci: M. Waclawek (*Tekst literacki jako pretekst – wykorzystanie twórczego naśladownictwa na przykładzie wiersza Wisławy Szymborskiej „Atlantyda”*), W. Hajduk-Gawron (*Między czytaniem a oglądaniem – poezja konkretna na zajęciach jpjo*), P. Krasowska („*My się nie uczymy. My strzelamy*”. O przedstawieniu teatralnym Sławomira Mrożka przygotowanym przez cudzoziemców), M. Drewniak (*Potencjał glottopedagogiczny filmoterapii na przykładzie zajęć z kultury polskiej jako obcej*), M. Czempka-Wiewióra i A. Gałęziowska-Krzystolik (*Tekst uproszczony jako źródło wiedzy socjokulturowej*) oraz V. Hudy (*Podanie polskie i ukraińskie w ujęciu komparatystycznym. Implikacje glottodydaktyczne*). Na prezentacji podręczników oraz popularyzacji języka polskiego skupiono się w sekcji trzeciej, gdzie wygłoszono pięć referatów: „*Umówmy się po polsku*” – skrypt dla osób uczących się języka polskiego jako obcego w Mołdawii – wnioski z badań pilotażowych (M. Syrek), *I końca nie widać – nauczyciel języka polskiego jako obcego jako niestrudzony twórca... materiałów dydaktycznych* (K. Górecka-Rokita), „*Jadę do Polski*” – projekt podręcznika dla początkujących na Ukrainie (K. Nikołajczuk), *Między słowami, frazami, zdaniem. Jak czytać, by zrozumieć? Literatura polska w ćwiczeniach – zarys zbioru* (M. Válková Maciejewska), *Literacka glottodydaktyka historyczna* (A. Roter-Bourkane). Z kolei przedmiotem rozważań w sekcji czwartej były strategie rozwoju polszczyzny. Przedstawiono tu następujące referaty: *Wykorzystanie instrumentarium fonetyki akustycznej w fonodydaktyce polonistycznej* (M. Biernacka), „*Polonistyka Internetowa*” – proces tworzenia kursu internetowego na Uniwersytecie w Glasgow (B. Subczak), *Online kurs Moodle jako narzędzie do wprowadzenia treści kulturowych na lektoratach z języka polskiego jako obcego* (N. Moiseineko), *UniOn – aplikacja wspierająca naukę języka polskiego jako obcego* (K. Ruta), *To samo – inaczej. TIK w nauczaniu języka polskiego jako obcego – warsztaty dla 10 osób* (O. Bambrowicz). Ostatni blok tematyczny opatrzono tytułem *Uczeń na lekcji jpjo: wymagający odbiorca*. W tej sekcji M. Smoleń-Wawrzusiszyn przedstawiła wykorzystanie gałązki logicznej TOC w nauczaniu jpjo dzieci, J. Botwin omówiła preferencje językowe polskich dzieci dwujęzycznych w Irlandii, E. Nowosielska podjęła kwestię roli nauczyciela w procesie nauczania z perspektywy metody Callana, D. Bucko zaprezentowała potrzeby studentów i wyzwania nauczycieli w związku z integracją treści kulturowych i językowych w programach kursów dla

początkujących, natomiast M. Kozińska zapoznała słuchaczy z profilem ucznia polonijnego, podchodzącego do egzaminów z języka polskiego jako obcego na poziomie A-level w Wielkiej Brytanii.

Omawiana konferencja – tak jak poprzednie „bristolowskie” sympozja teoretyków i praktyków nauczania języka polskiego jako obcego – była okazją nie tylko do wymiany wiedzy, obserwacji i refleksji, ale także do spotkania glottodydaktyków polonistycznych, pracujących na co dzień w różnych instytucjach w Polsce i na świecie. Tego typu konfrontacja doświadczeń środowiska skupionego wokół glottodydaktyki polonistycznej stanowi dużą wartość i źródło zawodowych inspiracji dla każdego uczestnika konferencji.

Na zakończenie warto jeszcze zaznaczyć, że omawianej konferencji – jako cyklicznej konferencji Stowarzyszenia „Bristol” – towarzyszyło Walne Zebranie jego członków. Zebrani wysłuchali sprawozdania władz Stowarzyszenia z jego działalności w ciągu ostatnich dwóch lat, przedyskutowali również najważniejsze bieżące kwestie związane z działalnością „Bristolu”. Została także zaprezentowana bardzo ważna dla środowiska i jego przyszłych działań publikacja zespołu ds. opracowania strategii nauczania i promocji języka polskiego na świecie, powołanego na mocy umowy między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a Uniwersytetem Śląskiem, zatytułowana *Nauczanie i promocja języka polskiego w świecie*².

² *Nauczanie i promocja języka polskiego w świecie. Diagnoza – stan – perspektywy*, red. J. Tambor, B. Niesporek-Szamburska, Katowice 2018.